PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

...vsak ...razen ...delí in ...nikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

...LETO—YEAR X.

Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., TOREK 12. JUNIJA (JUNE) 1917

ŠTEV.—NUMBER 137.

...y kot sredstvo ...a izsiljenje izpovedi.

...ŠNA SIROVOST, KI NI...A PARA NA SVETU.

...kega je mogoče le v južnih državah.

...ingfield, Mo. — Tukaj so ...ni zlikovci ukradli bankirju ...14 mesecev staro dete. Za...i so Keetu, če ne plača od...ne, da usmrtijo dete. Oče se ...k dan vozil v gorovje Ozark ...bi svoje dete od odvodnikov ...zahtevali $6,000 odkupnine. ...u so ga posvarili, naj niko...ne zine besede o stvari, če ho...biti dete še živo. Ko je šel ...iskat svoje dete, se mu taj...dili njegovi prijatelji. Keet ...bil tri pisma. Koněno so ...dete v vodnjaku na zapuš...farmi, okoli vratu je imelo ...no žico.

...čin je eden najstrašnejših ...ojanja vrednih hudedelstev, ...dogodi redkokedaj in vprav ...ga še bolj razburljivo učin...na javnost.

...tem ko je oče z denarjem i...dvajalce, so oblasti prijele ...eb, bi so bile osumljene, da ...radle dete. Komaj je jav...vedela, da so dete našli mr...vodnjaku na zapuščeni far...hitela od ust do ust govoriti ...je treba osumljence lin...

...f je vedel, kaj ljudstvo go... Deset minut kasneje je i...erif že vseh 6 osumljenih o...a avtomobilih in je bežal, ...otme linčanju. Do bližnje...rajnega sedeža je dospel ...nezgode. Tamkajšnji šerif ...tel sprejeti osumljencev. ...se je na to odločil, da jih ...že dalje. Ko je šerif dosegel ...plinger's Milla, je našel po...ost. Obrnil se je nazaj, da ...Humansville. Tri milje ...Stocktona so šerifa srečali ...ugledni'' meščani iz ...gfielda in so zahtevali, da ...erif izroči osumljence. Ko ...jubili, da se jim nič žalega ...di in da jih bodo le izpra...jim je izročil osumljenca ...Adamsa in Claude Piersо...katera so vprašali.

...rsol je dejal: ''Vem, da me ...e, da me ustrelite in lahko ...di palite, privezanega h ko...i ne preostaja mi drugega ...ovoriti resnico. Storite mi ...alugo. Povejte moji materi ...etu, da sem nedolžen.''

...a linčarjev se je na to po...ila na 32 uglednih(?) meš... iz Springfielda.

...j se je zgodila sirovost, ki ...v današnjih dneh para na ..., ki nas spominja na mrač...i srednji vek.

...rsola so odvedli pod drevo, ...ali vrvico okoli vratu in ga ...t potegnili kviško. Vselej ...pustili viseti, da se je one...l, in ko so ga obudili v živ..., je odločno vselej ponovil, ...nedolžen.

...je podivjana drhal sprevida Piersol odločno trdi, da ...dolžen, je oba osumljenca iz... zopet šerifu.

...dodelci, ki so umorili malo ...so izvršili grd in ostuden ... Trikrat obesiti človeka, ...di, da je nedolžen, katere...i dokazana krivda in ga zo...uditi v življenje, je zločin...irovost, ki nima dandanes ...na svetu, je grozovitost, ki ...ga vse dosedanje vojne gro...

REŠENI Z LADIJSKE PODRTINE.

...k Island, R. I. — Obrežni ...i in ribiči so rešili potnike in ...o s škune ''Ruth,'' ki je v ...nasedla na kleči pri otokih ...erde. Na škuni je bilo 72 pot...

VREME.

...nes lokalne nevihte z gro... Hladnejše proti večeru; se...zapadni vetrovi.

...ženi vzhod ob 4:14 a. m.; ...ni zahod ob 7:25 p. m.

Japonska išče nadvlado nad Kitajsko.

REVOLTA SLUŽI JAPONSKI ZA NJENE NAMENE.

Pripravlja čete za ''pomirjenje'' Kitajske.

Washington, D. C. — Japonska se pripravlja, da z velikimi silami ''pomiri'' Kitajsko. Tako se glase tajne vesti, ki so dospele v Washington.

Poročila se glase, da so številne japonske čete odrejene na Kitajsko in da ne bo nihče iznenaden, če se javnosti sporoči, da japonske čete opravljajo policajsko službo na Kitajskem.

Stvar hočejo prikazati tako, da hoče japonska vlada čuvati interese japonskih podanikov, mejtem ko so drugi prežeti z mnenjem, da je to dokaz, da hoče japonska utrditi svojo oblast na Kitajskem.

Zanimivo je, da slišimo od japonske strani, da japonska ne more poslati velike vojaške sile na bojno polje v Evropo, dokler je položaj na Kitajskem vznemirljiv.

V Tokiju pravijo, da so ententi odgovorni za mir na Daljnem vzhodu in za varovanje ententnih koristi na tem delu sveta, zato se ne more zahtevati od Japoncev, da jim dajo večjo pomoč v Evropi, kot so jo dali do sedaj.

V diplomatičnih krogih sklekajo iz teh dogodkov, da se je diplomatom v Pekingu posrečilo v zadnjih treh mesecih povzročiti politiko, ki je nasprotna interesom Združenih držav in njenim zaveznicam v tej vojni.

Ko so Združene države pretrgale zvezo z Nemčijo, je predsednik izdal proklamacijo, v kateri je pozval nevtralce, naj se pridružijo akciji Združenih držav.

V splošnem so sodili, da se kitajska republika pridruži tej akciji in da bo zastopana na mirovnem kongresu, da ji ne bo treba skozi japonsko govoriti o njenih zahtevah.

Zdaj stvar izgleda, kakor da je taka diplomacija pomagala Japonski. Ko je kitajska republika pretrgala diplomatične stike z Nemčijo in je bil pritiček za vojno vedno večji, je nastal spor proti vladi v Pekingu in Japonska je dobila izgovor za intervencijo.

Sedanjo krizo na Kitajskem je rodil spor med republikanskimi radikalci in konzervativnimi militaristi. Prvi so za decentralizirano upravo, zadnji pa za skrajno centralizirano.

Spor se je porodil še v letu 1912 ko je bila ustanovljena na Kitajskem narodna stranka, v kateri so bili najbolj napredni možje, ki so se šolali v Evropi in Ameriki. V parlamentu so dobili večino in trudili so se, da dobi Kitajska napredno ustavo in decentralizirano upravo. Ko je bil Juanšikaj izvoljen kot predsednik, se je kot vojak izrekel za močno centralizirano upravo, in spor je bil tukaj.

Juanšikaj je povzročil revolucijo v južnih državah, ki je bila potlačena. Sunjatsen je bežal na Japonsko kot politični begun. Juanšikajeve monarhistične želje so povzročile drugo vstajo.

Njemu je sledil Lijuanhug. Narodna stranka, ki ima večino v parlamentu, je proti vojni, vojaška stranka, ki jo vodi Tuančinj, je za vojno.

MASKIRANI NEZNANCI SO NAPADLI STRAŽO.

Fort Dodge, Ia. — Šest naščemljenih neznancev je napadlo miličarje, ki stražijo most. Boj je trajal do dvajset minut, na obeh straneh ni bilo izgub. Zvezni uradniki preiskujejo dogodek.

KANADSKIM DELAVCEM JE DOVOLJEN VSTOP V ZDRUŽENE DRŽAVE.

Washington, D. C. — Delavski tajnik Wilson je odredil, da imajo delavci iz Kanade vstop v Združene države, ker primanjkuje delavcev v severnih šumah.

Kako sodi predsednik o vojni z Nemčijo.

V IZJAVI OPOZARJA NA VOJNO NEVARNOST.

Nevarnost je zelo velika, če zmaga kajzer.

Washington, D. C. — Odbor za ljudsko informacije je izdal dokument ''Vojna poslanica in dejstva za njo.'' Dokument uradno ponavlja, kar je predsednik povedal v poslanici na kongres, v kateri je priporočil proglasitev vojnega stanja.

Iz dokumenta navajamo le sledeče:

''Vsakdo, ki se hoče pečati s predmetom, bo prišel do spoznanja, da je priznana neumnost, če gremo sami proti Nemčiji in ne pomagamo njenim pravim sovražnikom. Dokler ne pošljemo municije, čet, ladij, ki love potapljače itd. v Francijo, na Angleško in mogoče tudi v Rusijo, odkar nemško brodovje ne pride iz pristana, tedaj ne pomeni vojna za nas mnogo več, kot da dajemo prižnke prek Atlantika — dokler vojna ne konča. Če potem Nemčiji ostane le še en funt moči. — in mogoče je tudi zmagovalka — tedaj lahko na nas izlije vso vojno mržnjo in furijo, iz nas izžme odškodnino, ki je ne more iztisniti iz bankrotirane Evrope.

Tako velika je vojaška potreba, da pomagamo sedanjim sovražnikom Nemčije, da se onim, ki hočejo to preprečiti, lahko očita, da hočejo pomagati sovražnikom Združenih držav.

Poprusjanjena Nemčija, triumfujoča v Evropi in gospodujoča na morju, bo našla priliko, da pobije doli Ameriko v njeni osamljenosti in **iz nas napravi prekmorske podložnike novega rimskega cesarstva.** O tem ni dvoma, da sta bodočnost demokracije in neodvisno narodno življenje odvisna od izida tega boja.''

K tem dokumentom so dodane note, ki pojasnjujejo položaj:

''Do sedaj sta bili samo dve drugi enaki dobi v zgodovini dežele in sicer v letu 1776 in 1861.''

KAKO SI ZNAJO POMAGATI KORPORACIJE.

Denver, Colo. — Colorado Milling & Elevator Co. mogoče zapre vseh svojih devetnajst mlinov v Coloradu. H. E. Johnson, namestnik gl. ravnatelja izjavlja, da so se gospodinje in trgovci tako založili v pretečenem mesecu z moko, da sedaj nihče ne vprašuje po nji. Kompanija je imela le 10 centov profita pri sto funtih, pravi Johnson, mejtem ko so prodajalci na drobno, napravili po 5g centov profita pri sto funtih. K temu je še dodal, da družba prodaja moko po $13 sod, v Kansas Cityju jo prodajajo po 16 dolarjev, v Millwaukee pa po $17. 40 sod.

Če zapro mline, bo okoli 550 delavcev začasno brez dela, na trgu bo pa zopet nastalo pomanjkanje moke.

BOGATINI KUPUJEJO ZEMLJIŠČA, DA SE IZOGNEJO DAVKU.

Washington, D. C. — Mnogi bogatini, ki se navadno obnašajo kot najbolj kričavi patriotje, kupujejo zemljišča, da se izognejo vojnemu davku. Kongres je postal na stvar pozoren skozi okrožnico, ki jo pošilja naokrog neka mešetarska tvrdka, ki se peča z zemljiško trgovino.

Tvrdka opozarja bogatine na dohodninski davek in jim priporoča, naj kupijo neobdelana zemljišča, ker bodo njih dohodki potem prosti zveznega davka.

Kongres je postal na stvar pozoren in najbrž predloži kongresnik Crosser predlogo, ki obdavčuje zemljišča, ki so jih lastniki kupili v špekulativne namene, kakor hitro pride vojna davčna predloga zopet pred kongresno zbornico.

Pšenica obeta do sedaj dober pridelek

16,000,000 BUŠLJEV PRIDELKA VEČ KOT LANI.

Dobro letino obetajo tudi rž, oves in ječmen.

Washington, D. C. — Odbor za cenitev poljskega pridelka poroča, da bo letošnji pridelek pšenice znašal 656,000,000 bušljev, ali 16,000,000 bušljev več kot lani.

Kljub temu, da je huda zima uničila 12,000,000 akrov posejene ozimine, bo letošnji pridelek pšenice vseeno večji kot lani.

Farmerji so posejali 19,539,000 akrov s pšenico, ali en miljon akrov več kot v letu 1916.

Sedanje poročilo dokazuje, da so farmarji rešili deželo pred pomanjkanjem pšenice in da bo pridelek večji, kot so pričakovali.

Spomladansko pšenico cenijo na 283,000,000 bušljev, ali na približno 126,000,000 več kot lani. Ta pridobitev v pomladanski pšenici je večja kot izguba v ozimini, katere bodo pridelali okoli 373,000,000, ali 108,000,000 bušljev manj kot lani.

Povprečni pridelek na aker bo letos znašal 14.1 bušljev ko so lani pridelali na aker le 12.1 bušljev.

Kljub temu, da bo letos pridelek pšenice večji kot lani, je cena pšenici letos dvakrat tako visoka kot v letu 1916.

Julijska pšenica je bila lani ob tem času po $1.10 bušelj, letos pa $2.25 bušelj.

Oves kaže dobro: Vsega ovsa bodo letos pridelali 1,381,000,000 ali 20,000,000 več kot lani.

Rži bodo pridelali 57,900,000 bušljev, lani je znašal pridelek le 47,000,000 bušljev. Skozi pet let so v Združenih državah povprečno pridelali po 41,000,000 bušljev na leto.

Ječmena bodo pridelali v primeri z lanskim letom 109.2 odstotkov. Aker bo vrgel letos 25.6 bušljev ječmena, mejtem ko so lani pridelali le 23.6 na aker. Ves pridelek ječmena cenijo letos na 214,000,000, lanski pridelek je znašal 181,000,000 bušljev.

Cene kljub temu ne gredo doli. Zakaj?

Žitni trg kontrolirajo špekulantje in oderuhi v svojo zasebno korist in na škodo ameriškemu ljudstvu.

KAKO PLAČUJEJO SKEBE.

Washington, D. C. — Preiskava pred senatnim odsekom je dokazala, da je Washington Railway & Electric kompanije plačevala visoke cene za stavkokaze, da zlomi stavko cestnoželezniških uslužbencev.

Družba je napravila z lokalno detektivsko posredovalnico pogodbo, da plača stavkokaze po $5 do $35 na dan, nosi vse troške za vožnjo z avtomobili in $1.50 na dan še posebej za izredne troške.

K tem troškom niso všteti dohodki stavkokazev, ki so jih dobivali z oplenjevanjem registrov za gotovino.

Kompanija je pričala, da je v prvem mesecu stavke napravila $163,413 zgube. Enkrat je imela zaposljenih ob času stavke 1200 stavkokazev, nikdar jih pa ni imela nad šest sto. Prve dni v stavki je kompanija najela kot stavkokaze uslužbence, ki so bili v zadnjih petih letih odpuščeni radi pijanosti, nepoštenosti in nesposobnosti.

Pred stavko je družba plačevala uslužbencem po 12.70 na dan.

DELAVCI NE PRIDEJO POD DIKTATURO.

Washington, D. C. — Delavski tajnik Wilson je izjavil, da so vsa poročila neresnična, da hoče vlada spraviti delavce pod diktaturo. Tajnik pravi, da je taka diktatura nepotrebna, ker delavci radovoljno pomagajo pri stvari po svojih močeh.

Wilsonova nota je izzvala pohvalne odmeve.

JE NAJVAŽNEJŠI DOKUMENT V ČASU VOJNE.

V nji vidijo zahtevo za osvoboditev narodov.

Washington, D. C., 11. jun. — Nota predsednika Wilsona, vsebujoča v načelu mirovne pogoje Združenih držav, ki je bila dostavljena provizorični vladi Rusije, in katera je bila obelodanjena v nedeljo, je naredila v tukajšnjih diplomatičnih krogih globok vtisk. Mnogi pravijo, da je nota najvažnejši dokument, kar jih je zagledalo beli dan v času vojne. Kolikor je znano, se zastopniki zavezniških držav zelo pohvalno izražajo o vsebini note, češ, da reprezentira vse njihove cilje; dalje pravijo, da se je Amerika s to noto uvrstila v zvezo entente tako čvrsto, kakor da bi jo vezale pogodbe.

Združene države stoje na stališču, da bodo igrale na mirovni konferenci zelo važno vlogo in zahtevale poravnanje vseh krivic, kakor tudi preobrazovanje zemljevida v svrho, da dobe tlačeni narodi svobodo samovlade in da bo zavarovan bodoči mir. Amerika ne zahteva ničesar zase, pač pa zahteva, da je na svetu mir in blagostanje.

London, 11. jun. — Jutranji listi v Londonu so prinesli Wilsonovo noto glede na ameriške mirovne pogoje na odličnih mestih in z zelo navdušenimi komentarji. ''Morning Post'' pravi, da je nota največji dokument, kar jih je še izdala katerakoli država ob času vojne.

''The Times'' ima sledeči komentar: ''Nota je naslovljena na razum in zavest vsakega posamezника v zaveznih državah. Ničesar boljšega si ne moremo misliti, kar bi z večjim uspehom razgnalo meglo in neresnice in zofizma, s katerim hoče sovražnik zaslepiti in zmesti Ruse.''

PRIPRAVE ZA AMERIŠKE ČETE V FRANCIJI.

Boulogne-sur-Mer, Francija, 11. jun. — Skupina častnikov Pershingovega štaba je prišla semkaj in takoj pričela z organiziranjem oporišč za ameriške čete. (Boulogne-sur-Mer je utrjeno pristanišče na francoski obali angleške ožine, dvajset milj južnozapadno od Calaisa in 140 milj severnozapadno od Pariza.)

London, 11. jun. — Priprave za sprejem ameriške armade, ki pride v Francijo, se vrše z mrzlično naglico. General Pershing je na poti v bojni pas in — kakor poročajo — si najprvo ogleda bojišče v okolišu Ypresa, kjer se zdaj vrši velika angleška ofenziva. Pershing se hoče na lastne oči prepričati o potrebah kolosalnega modernega vojskovanja, kakršnega ni še nikdar videl ameriški vojak, predno se morejo izvršiti pripra-ve, ki bodo odgovarjale vsem zahtevam.

Veliko je ugibanje, na kateri del fronte pojdejo Američani, toda domneva se, da se bodo borili z Angleži. Francoske čete drže linije od St. Quentina do švicarske meje; nekaj francoskih čet je tudi v Belgiji, kjer pomagajo v operacijah na Flanderskem. Angleška armada drži fronto od Dixmunda v Belgiji do St. Quentina. Rusi, ki so bili poslani v Francijo, so v Šampaniji, medtem ko so portugalske čete na fronti ob reki Aisne.

GOETHALS JE ODSTAVIL DVA POMOČNIKA.

Washington, D. C. — Generalni major Goethals je odslovil pomočnika F. A. Enstisa, pomožnega ravnatelja vladne korporacije za ladje v potrebi, in F. Huntington Clarka, njegovega namestnika, ker sta izjavila, da Goethals ovira gradnjo lesenih ladij.

Goethals izjavlja, da ju je odpustil, ker ju več ne potrebuje in ker nista poročala resnice.

Angleški napad je Nemcem povzročil velike zgube.

PRVI DAN SO IZGUBILI V SPOPADU 30,000 MOŽ.

Italijani so pričeli z novo ofenzivo.

ZADNJE VESTI.

Washington, D. C., 11. junija. Najviše zvezno sodišče je izreklo pri črtanju obravnave proti new-yorškim tesarjem, da edino vlada lahko dobi sodnijsko prepoved proti delavcem po zmislu Shermanovega protistrustjanskega zakona, ne pa privatne osebe.

Rim, 11. junija. — Talijani so danes zopet pričeli z ofenzivo. Vojni stan naznanja, da so italijanske čete zasedle Angeljsko (Angelo) sedlo.

Peking, 11. junija. — Predsednik Lijuanhung je ugodil želji generala Čanghsuna, da razpusti parlament. Dr. Vutingfang, ministrski predsednik, noče podpisati dekreta. Njegov podpis je potreben, da je dekret veljaven.

Washington, D. C., 11. junija. Na vse policajske departmente je bila izdana odredba, da aretirajo osebe, ki so bile po zakonu podvržene registraciji, pa se niso registrirale.

Butte, Mont., 11. junija. — Deset rudarjev je še živih v galeriji 2,220 čevljev pod površjem. Reševalci so šli v rudnik z rešilnimi čolni in živežem.

Berlin, 11. jjunija. — Na belgijskih peščenjnah blizo Nieuporta in vzhodno od Ypresa je zopet oživel topniški ogenj.

London, 11. junija. — Vojni stan naznanja, da so britske čete zopet napredovale južno od Mesinessa.

Pariz, 11. junija. — Vojni stan poroča, da so bili sinoči živi topniški boji severno od Some. Napad Nemcev zapadno od Cernyja je bil odbit.

Pariz, 11. jun. — ''Matin'' poroča, da so Nemci prvi dan angleškega napada v Belgiji (zadnji torek) izgubili okrog 30.000 mož ubitih, ranjenih in ujetih. Angleške izgube se računajo na 800 mož. Lahke topniške baterije v eni sami britiški diviziji so izstrelile 170.000 granat, medtem ko so težke baterije v enem okolišu izstrelile 80.000.

London, 77. jun. — Vojni urad javlja o uspešnih upadih Južnozapadno od La Basse, iztočno od Vermellesa in južno od Armentieresa. Južno od Messinesa v Belgiji so Angleži raztegnili svoje linije. Iztočno od Epehy, v okrožju St. Quentina so angleške težke baterije razpršile nemške čete, ki so se zbirale za napad.

Na belgijski fronti se nadaljuje ljuta topniška preparacija, ki napoveduje nove napade v okolišu Messinesa in zapadno proti morju. Kakor izgleda, bodo Angleži udarili proti Ostendu, belgijskemu pristanišču, ki že čez dve leti služi Nemcem kot oporišče za njihove torpedovke in submarinke. Bombardiranje z morja in neprestani zračni napadi na Ostend zadnje dni so že prisilili Nemce, da se pripravljajo na umaknitev iz tega važnega pristanišča. Podadmiral iz Doverja poroča, da so zadnja opazovanja britiških avijatikov odkrila veliko zapuščenost v ostendski luki; dva poškodovana razrušavalca so Nemci odvlekli v Zeebrugge in pristan izgleda, kakor da je že dezertiran.

V zračnih spopadih je včeraj padlo šest nemških eroplanov in tri druge so angleški letalci prepodili. Iz Berlina javljajo, da so zavezniki izgubili deset eroplanov zadnji petek in šest v soboto. Iz Pariza poročajo, da so samo fran-

Dalje na 3. str. 1. kol.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sundays and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

31

Datum v oklepaju n. pr. (Aprila 31-17) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VOJNI DAVEK IN LJUDSKI INTERESI.

Marsikdo se mogoče čudi, da je kongres hitro in brez velike opozicije sprejel vojaški zakon, ki da vladi moč, da poklice vse sposobne može in fante pod orožje, mejtem ko stvar ne gre tako lahko pri dolarjih, ki so potrebni za vojno ravnotako kot vojaki.

Če je armada v današnji kapitalistični družbi še tako številna, ne šteje nič, če ni dolarjev, s katerimi je treba kupiti potrebščine za armado. In vendar se obotavljajo, če je treba dovoliti dolarje, ki imajo priti od bogatinov.

Marsikdo poreče, to ne sme biti, tega ne smemo trpeti, pa vendar je tako.

Ko je bila vojaška predloga pred kongresom, so mnogi dejali, da je patriotična dolžnost sprejeti zakon, ki daje ameriški republiki armado. Nekaj dni kasneje, ko je prišla davčna predloga pred kongres, je zapihal drug veter. Gospodje, ki so najbolj na široko s povdarkom govorili o patriotični dolžnosti, so imeli skoraj solze v očeh, ko so nekateri kongresniki povdarjali, da je treba visoko obdavčiti dohodke posameznih oseb, korporacij in profite. Brez obotavljanja so bili pripravljeni obdavčiti čaj, kavo, sladkor, tovornino, sodavico itd. Vedeli so namreč, da kapitalistov želodec ni večji od delavčevega in da je delavskih želodcev več kot kapitalističnih, torej bo težjo butaro nosilo ljudstvo.

V kongresni zbornici je bilo več teh velekapitalističnim interesom priljubljenih predlogov pobitih, v senatnem odseku so pa zopet prišli do veljave.

Kongresna zbornica je sprejela naraščajoč dohodninski davek, ki je naraščal od dveh do dva in šestdeset odstotkov. Od davka so bili izvzeti samci s tisoč dolarji in oženjeni kot družinski gospodarji z dva tisoč dolarji na leto.

V boljše razumevanje naj služi sledeče:

Samec, ki zasluži $3,000 na leto in preživlja svoje stariše, bi plačal na leto le $20. Isti samec ali oženjen mož, če ni glavni prehranitelj družine, bi plačal davek od $2,000, ali $40 na leto.

Maksimalni dohodninski davek je bil določen na dva in šestdeset odstotkov in plačevali bi ga le bogatini, ki imajo $2,000,000 letnih dohodkov. Pravijo, da ima Rockefeller $20,000,000 letnih dohodkov, torej bi plačal v vojnem času $11,000,000 vojnega davka na leto.

Poleg tega je zbornica sprejela, da nadprofit nosi $400,000,000 davka na leto. Obdavčene bi bile brezdušne korporacije, ki vsako leto napravijo miljone in miljone profita. Na prvi pogled se marsikomu zdi, da je to strašno visok davek, kar pa v resnici ni. Kongresnik Schackelford iz Missourija je navedel, da je samo štiri in štirideset korporacij napravilo v prejšnjem letu $600,000,000 več profita kot ponavadi.

Obdavčenje nadprofita se je imelo vršiti takole: Vsem korporacijam je bilo dovoljeno $5,000 čistega profita na leto, poleg pa še osem odstotkov od naloženega kapitala. Od nadprofita je bilo treba plačati šestnajst odstotkov davka. Da stvar boljše razumemo, naj služi sledeča primera. Kompanija z $1,000,000 vloženega kapitala napravi v prihodnjem letu 20 odstotkov profita, ali $200,000. Od davka je izvzetih osem odstotkov od vloženega kapitala, ali $80,000 več $5,000. Skupaj $85,000. Od ostalih $115,000 bi kompanija plačala 16 odstotkov, ali $18,400 davka. Kompaniji bi torej ostalo še $181,600 čistega profita, ki bi ga razdelila med delničarje.

Vsak pameten človek pravi, da v tem ni prav nič konfiskatoričnega, ampak je davek na profit še prenizek.

Gospodje v senatnem odseku se ne ozirajo na to, kaj pravijo pametni ljudje in delavci. Po njih mnenju ni treba zastopati interesov ljudi, ki imajo le svojo delavno moč, da jo lahko ponudijo na prodaj, in tudi ne farmarjev in malih biznismanov, ki bijejo v današnji družbi hud boj za obstanek. Gospodje so se najbrž bali, da Rockefeller postane berač in z njim drugi multimiljonarji, pa so črtali 25 odstotno povišanje dohodninskega davka na več kot $40,000 letnih dohodkov in davek na nadprofit. Nič drugače ni senatni odsek napravil z povišanim davkom na dedščino, ki ga je sprejela zbornica.

Od zapuščnine $25,000 ni bilo treba plačati davka. Od te vsote naprej bi bilo treba plačati naraščajoč davek od enega do pet in dvajset odstotkov. Najvišji davek bi zadel še le zapuščnino $15,000,000. Ta davek bi vrgel na leto več kot $10,000,000.

Ves davek na dohodke, nadprofit in dedščino bi znašal na leto $1,650,000,000. Po tem proračunu bi težja davčna butara res odpadla na imoviti sloj, na bogatine, katerim bi se to davčno breme ravno toliko poznalo, kakor če pade kaplja vode v morje.

Senatni odsek ni tega mnenja. Odvzel je davke bogatinom in jih naložil na najpotrebnejše življenske potrebščine, ki jih vsak delavec potrebuje, če hoče živeti. Draginja je že zdaj tako neznosna, da mora delavska gospodinja desetkrat obrniti vsak cent, preden ga izda. Davki na življenske potrebščine pa pomenijo še večjo draginjo, podhranjevanje ljudstva, znižanje delovne moči delavstva.

Vprašanje prehranitve je sedaj najvažnejše in najbolj pereče vprašanje za ameriško ljudstvo, ki ga je treba pravilno rešiti. In prava blaznost je, če danes nalagajo davke na življenske potrebščine, ko so vse reči že brez davkov v tako visoki ceni, kot da bi bile na prodaj le za miljonarje.

V današnji človeški družbi dobi delavec KOMAJ PETINO od vrednosti produkta, ki ga izdela, farmar pa od vsakega dolarja, ki ga plača konzument za živila, KOMAJ TRIDESET CENTOV. Kar je vmes, razdele med sabo tovarnarji, prekupci in železnice. ALI MI SLITE, DA JE TO POŠTENA RAZDELITEV SADOV DELA? Tak sistem oplenjuje delavce in farmarje za sadove njih dela, širi bedo in pomanjkanje, kopiči na drugi strani brezštevilne miljone! Tak sistem je velika, neznosna in vnebovpijoča krivica za ljudstvo, ki mora ljudstvo privesti do spoznanja, da je treba tak sistem odpraviti v interesu ljudstva.

In ta problem je treba rešiti, vprav sedaj ga je treba rešiti, ko pojdejo mladi ameriški možje in fantje na evropska bojišča, da umrjejo za boljšo in svitlo bodočnost človeške družbe.

In kdor reši to pereče vprašanje, ki ni še nikdar tako neizprosno trkalo na vrata zakonodajnih zbornic kot sedaj, ostane nesmrten v zgodovini človeštva, ki hrepeni po dobi, ko zavladata na svetu politična in gospodarska demokracija, ki ji pravima nakratko: Socialna demokracija!

Ljudska poezija Ukrajincev.

Ukrajinci se še vedno čutijo kot prarod Rusov. Pa daljšem zgodovinskem raziskavanju se jim mora tudi potrditi. Kakor je bilo že ob priliki omenjeno, so bili Ukrajinci stoletja in stoletja zatirani. Sedaj od Poljakov sedaj od Mongolov, en čas od Turkov in Ogrov, potem od Rusov. Toda sedaj ob tej vojni so bili prepričani, da morajo postati svobodni. Posebno v zadnjem času, ko je na Ruskem izbruhnila revolucija, in ker so tam vsi narodi dobili svojo narodno svobodo, so ti še bolj pogumni, da tudi dobe.

Neki nemški zgodovinar se je ob priliki izrazil, da Slovani več prostora vzamejo na zemlji kot pa v zgodovini. Da, to je žalostna resnica. Ti so še živeli v nekem patrijarhalnem stanju, dočim so se Germani in Galijci že oklenili krščanske vere in napredka. Kajti Slovani so bili vedno zatiran narod. Poskušali so se naseliti na zapad ,kar se jim je deloma posrečilo.

Vsi Slovani se delijo v dve vrsti in sicer v južne in severne Slovane. K severnim Slovanom se prištevajo: Čehi, Poljaki, lužiški Srbi, Malo-Rusi, Veliko-Rusi, Ukrajinci in Slovaki. K južnim Slovanom se štejejo: Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari. Od vseh teh narodov so se Rusi najbolj razširjali in to samo radi tega, ker niso bili nikjer tako zatirani, kot drugi Slovani. Dočim so se morali drugi Slovani boriti proti njihovim narodnim sovražnikom so se ti lahko razvijali v svojih narodnih mejah. — Prava domovina Rusov je sedanja južna Rusija ali mala Rusija imenovana. Razni vzroki so potem ta velik narod razcepili s središčem v Moskvi, Veliko-Ruso in Malo-Ruso, katerih največji del tvodijo Ukrajinci.

Slovanski jezik je del arijskega jezika, kateri je poznan po svojej bogati literaturi. Od tega jezika, arijskega namreč, se je odcepilo veliko drugih jezikov tako tudi Slovanski, kateri se je razdelil potem še v več jezikovnih skupin. Posamezni narodi so se odcepili od prvotnega naroda in se različno začeli razvijati tako se je tudi jezik različno razvijal, vsled česar so nastali razni slovanski jeziki. Vendar so vsi slovanski jeziki tako sorodni, da se takoj izpozna, da vsi izhajajo iz enega velikega prvotnega jezika. Pervolf, veliki ruski jezikoslovec se je ob priliki izrazil, da so sicer Slovani vsled toliko razcepljenj izgubili narodno ednoto ampak kar se jezika tiče, se pa mora še vedno smatrati vse slovanske narode kot eno celoto. To ne dokaže samo jezik ampak tudi literatura in politično stremljenje.

Ko so se pojedini slovanski narodi ločili od prvotnega slovanskega naroda, so se začeli tudi različno razvijati v običajih in literaturi. K temu je še največ pripomoglo krščanstvo, katero je začelo prihajati polagoma v slovanske kraje iz Rima in Bizanca. Nekateri Slovani so takoj prevzeli krščansko vero, dočim jo nekateri niso marali in so se branili toliko časa, kolikor časa so se mogli. Potem različni boji z Germani, Ogri in Turki jih je še bolj razcepilo. Kar se teh bojev tiče, so morali največ južni Slovani pretrpeti. Od severnih Slovanov so največ pretrpeli Čehi in Poljaki. Vsled teh bojev so se nekateri slovanski narodi toliko ločili, da nekaj časa eden drugega niso več pripoznali za soroden narod.

Kakor so se posamezni narodi različno razvijali, tako se je tudi njih literatura in ljudska poezija različno razvijala. Najpomembnejša ljudska poezija je srbska. Njo ne prekaša ne ena druga narodna poezija. Potem pride pa na vrsto Ukrajinska. Ukrajinci so pred časom morali veliko prestati vsled zatiranja Veliko-Rusov in Turkov. Komaj so se odkrižali Turkov, so že prišli Veliko-Rusi in jih zatirali. In vse te boje nam ukrajinska pesem jako lepo opisuje.

Kakor splošno prevladuje v slovanski narodni poeziji epične, — t. j. take pesmi, katere nam opisujejo razna junaška dela posameznih ali večih narodnih junakov, — in pesmi sploh, tako tudi pri Ukrajincih. Obe vrsti narodne poezije se lahko imenuje zgodovina Slovanov. V slovanskih narodnih pesmih bereš vse, da celo zgodovino enega naroda. V njej ti opisuje v jako krasnih besedah boje, katere so morali bojevati proti svojim narodnim sovražnikom, kako se je upiral razširjevanju katoliške ozir. krščanske vere, itd. Ravno tako je v tej ukrajinski narodni poeziji. Akoravno so bili Ukrajinci od vseh stranij zatirani, so vendar ohranili svoj jezik, t. j. malo-ruski, in svoje običaje. V deželi sami so gospodarili Veliko-Rusi, toda kljub temu gla njih narodna pesem. Ta jih je in k temu jim je največ pripomoso Ukrajinci obdržali svoj jezik, skupaj držala kot vez, v njej so opevali svojo usodo. — Ukrajinski jezik so smatrali za jezik služinčadi, kot neolikan in manj vreden. V javnem življenju, kot n. pr. v cerkvi, uradih in literaturi je bil povsod vpeljan veliko-ruski jezik. Šele pozno so začeli nekateri učenjaki raziskovati ukrajinsko zgodovino in njih jezik. Toda ruska vlada je takim raziskovalcem delala velike zapreke, da še celo zaprla in prognala v Sibirijo kot nevarne zločince in ljudske podpihovalce. Bolj natančno so začeli študirati politične razmere Ukrajincev v 18 stoletju. Toda malo teh spisov je bilo izdanih, ker je večina teh del ruska vlada zaplenila in uničila. Toda kljub temu so se Ukrajinci začeli zavedati in so zahtevali svoje narodne pravice. —

Najstarejša narodna pesem, epos, je "Vojni pohod Igora". Domneva se, da je ta pesem nastala približno v 12 stoletju, radi katere se je že večkrat prepiralo, ker nekateri trdijo, da ta pesem ni ukrajinska, ker se nahaja ravno ta pesem tudi v drugih narečjih in le malo izpremenjena. Opeva se junak kateri je srečno začel vojno, ki se je pa končala z velikim porazom. Pri tem je bil knez ujet. Nadalje opeva znešnjave, katere so nastale radi tega v domači deželi. Po dolgem ujetništvu se vendar posreči temu knezu pobegniti iz ujetništva in priti do svojih ljudi. Opeva, s kakšnim veseljem da so vzprejeli in kako da so zopet imeli zaupanje in pogum. Ta pesem je pisana v nekaki svečani prozi. aNjveč pesmi imamo pa iz 16 in 17 stoletja, ko so bili Ukrajinci samostojni. Takrat so pozabili svoje stare junaške pesmi in so začeli zlagati nove, od katerih jih je pa jako malo ostalo zapisanih, kar se jih je moglo zbrati, so ljudje imeli samo v ustnih izročilih. Šele v začetku 19 stoletja se je začelo zbirati te pesmi, katere so potem l. 1894 izdali. Seveda je bila ta zbirka jako majhna. Takoj za tem je pa ukrajinski pesnik Maksimović izdal drugo izdajo, katera je bila veliko bogatejša in vsebovala mnogo zgodovinskih opomb pri različnih pesmih. Maksimović se je posebno zelo trudil z nabiran. narodnega blaga. Hodil je po deželi sem in tja, poslušal kmete, razgovarjal se z njimi, poslušal njih narodne pesmi, in je vse zabeležil. Tako je veliko ukrajinskih narodnih pesmi izdal in zapisal, katere so bile dosedaj samo v ustih naroda. Ravno ob istem času so se začeli še drugi zanimati za ukrajinsko narodno poezijo, ampak niso imeli toliko vspeha, kot ga je imel Maksimović. S tem raziskovanjem so imeli toliko vspeha, da so se začeli še drugi ljudje zanimati za te krasne pesmi. Našli so tako bogat pesniški zaklad, da so se vsi čudili, kje je moglo biti toliko in tako krasnih pesmij, za katere prej nihče ni vedel. Ustanovila so se različna društva, katera so imela samo ta namen, raziskovati ukrajinsko narodno poezijo in v sredi 19 stoletja je bilo raziskovanje ravno na vrhuncu.

Ta ukrajinska narodna poezija opisuje boje z Veliko-Rusi, Poljaki, Tatari, Mongoli in Turki. (Pod imenom "Mongoli" moramo razumeti Ogre). Potem trpljenje, katero so morali prestati od teh narodov. Radi tega se mora sklepati, da so te pesmi nastale v času od 15. do 16. stoletja. Številne so tudi lyrijske pesmi, kakor je že navada tudi pri drugih narodih. V teh se opeva ljubezen, seveda nanašajo se na narodne običaje in slavnosti. Eden izmed največjih in najznamenitejših zbirateljev maloruske poezije, Kostomarov je jako temeljito karakteriziral te pesmi. On piše: "Ako se kaže v veliko-ruskih narodnih pesmih čut ljubezni, duša vsega narodnega pesništva, se malokrat vzdigne iz materijalnega, doseže v malo-ruskih pesmih največje navdušenje, čistost, višino očarljivosti slik. Tudi materijalno stran ljubezni v smešnih pesmih se pokaže nekako plemenitejšo. Sploh je vsa maloruska poezija veliko bolj nežna kot je pa velikoruska. To se še posebno kaže v raznih igralnih in smešnih pesmih. Vsa oblika in vsebina malo-ruske poezije se hoče nekako spojiti z naravo".

Kostomarov ni izhajal iz maloruskega naroda, kakor bi si kakšen mislil radi hvale, katera se kaže zgornjih izvajajn, ampak on je bil Veliko-Rus. Vse svoje delovanje je posvetil Ruskej literaturi, v prvi vrsti narodnim pesmim. Toda kmalo je izpoznal razloček med veliko-rusko in malo-rusko literaturo posebno še v narodnih pesmih. Radi tega se je nazadnje popolnoma posvetil raziskavanju ukrajinske literature. Proučeval je tamošnjo zgodovino na podlagi narodnih pesmih. Hotel je nekoliko ublažiti razmerje Veliko-Rusov napram Malo-Rusom in ravno z ozirom in na podlagi narodnih pesmij.

Večina poezij ozir. narodnih pesmij je eposov, v katerih opisujejo svoje junake, kateri so morali v bitkah umreti za svobodo svojega naroda. V vseh teh narodnih pesmi se kaže žalost in pobitost naroda radi izgubljenih bitk. Potem opustošenje od strani Turkov, in koliko njihovih mladeničev in devojk so odpeljali v sužnost. V nekaterih opeva žalostna devojka za svojim izgubljenim ljubimcem, katerega je v boju izgubila, ali so ga Turki odpeljali v sužnost. V nekaterih zopet opeva mladenič izgubo svoje neveste, katera mora zdihovati v turskih haremih. Žena toži o zgubljenem možu, itd. In potem o ljubezni do rodne grude, katera mora toliko prestati od sovražnikov. Sploh se kaže v vseh narodnih pesmih ukrajinskih mehka duša tega naroda. Ravno tako, kot se kaže v vseh narodnih pesmih jugoslovanskih narodov. Ena in ista čustva so izražena.

Ameriške vesti.

VELIKA STAVBINSKA TVRDKA JE PRIZNALA DELAVSKO ORGANIZACIJO.

Tacoma, Wash. — Hurley Mason kompanija, ena največjih stavbinskih tvrdk na pacifiškem obali, je priznala strokovno organizacijo delaveev. Mezda tesarjev je zdaj povišana na $5 na dan, ravnotako je povišana mezda drugih stavbinskih delavcev.

Tvrdka je več let imela zaposljene neorganizirane delavce, ali pa njeni uradniki izjavljijo, da družba prišla do prepričanja, da je najboljše, da z delavci živi v miru in da uposli le organizirane delavce.

MOŽ, ŽENA IN HČI UMORJENI.

Flemington, N. J. — Neznani morilec je umoril William Queena, brata zveznega komisarja John W. Queena, njegovo ženo in 22-letno hčer. Po izvršenem zločinu je morilec zažgal hišo.

Ko so sosedje prihiteli, da pogasijo se ogenj, so pronašli, da so bile žrtve ustreljene in da se je morilec poslužil tudi sekire.

Queenova žena je bila popolnoma oblečena in našli so jo blizu hleva. Hči je bila ustreljena, ko je bežala iz hiše.

Uradniki, ki preiskujejo umor, pravijo, da je morilec najprvo zažgal zunanja poslopja in ko so Queenovi hiteli iz hiše gasit, so bili umorjeni.

KJE JE SODNIK VAN ZILE?

Detroit, Mich. — Okrajni sodnik Van Zile je pripadal med sodnike, ki ob času stavke na železnici podjetnikov kaj radi izdajo sodnijsko prepoved. Delavec, ki je grešili proti sodnijski prepovedi je seveda poslal v ječo.

Ali zdaj zastonj iščejo korporacije in podjetniki sodnika Van Zile. Zaman vprašujejo po sodniku.

Sodnik Van Zile se zdravi v sanatoriju in izvedenci pravijo, da se mu mehčajo možgani.

In tak človek je še pred kratkem lahko izdajal sodnijske prepovedi in obsojal štrajkujoče delavce v ječo, če se niso ravnali po njih.

KAPITAN OBSOJEN V JEČO.

Charleston, D. C. — J. R. Klintehoff, kapitan in bivši zapovednik nemškega parnika "Lichtfels", je bil obsojen na eno leto ječe. Spoznan je krivim, da je potopil parnik, ko so imele biti potrgane diplomatične zveze med Nemčijo in Združenimi državami.

DEJANJE VSLED VOJNE ZBLAZNELE ŽENE.

Russelville, Ky. — Mr. Hen. Huttchinson, stara 23 let, je postala melanholična, ker se je bal, da bo soprog poklican k vojakom. V blaznosti je otrokoma prerezal vrat in ubila je sebe. Soprog je našel vse tri ležati v mlaki krvi.

160 LESENIH LADIJ NAROČENIH.

Washington, D. C. — Odbor za transportacijo naznanja, da je sklenil pogodbe za dobavo 160 lesenih ladij. Sto ladij bo zgradila Southern Pine Association, šestdeset ladij pa zgrade razne družbe na zapadni obali.

ZAMORCI ZAPUŠČAJO JUŽNE DRŽAVE.

Richmond, Va. — Meščanska patriotična liga v Coloradu je po računila, da je v zadnjih osmih mesecih 308,749 zamorcev zapustilo južne države in se izselilo proti severju. Večina zamorcev je odšla v municijske tovarne in okoli 000 v Pennsylvanijo.

POVIŠANA ODŠKODNINA.

Boston, Mass. — Legislativa zbornice države Massachusetts je povišala najvišjo tedensko odškodnino za poškodbe od $10 na $15. Do sedaj je moral poškodovanec delavec čakati 10 dni, da je dobil odškodnino, po novem mu je plačano odškodnino, po novem konu jo dobi izplačano že po sedmih dneh.

Kadar spremenite naslov, pišite vselej stari in novi naslov.

...ložaj na evropskem bojišču.

(Nadaljevanje iz prve strani)

...ški letalci uničili 21 nemških e...planov in dva pritrjena balona ...vi teden v juniju.

...Angleži so v svoji novi ofenzi... v Belgiji vpotrebili novo orož... ki se je prvič pojavilo na bo...šču. To so granate, katerim pra...jo "oljne posode". Kadar se ...granate razlete, vržejo na vse ...rani vrelo olje, ki zažge vse, kar ...gorljivaga. Bombardiranje s ...mi granatami je povzročilo ve... požare v nemškem linijah.

...Bitka na messineških gričih na ...anderskem je za enkrat konča... ...dasiravno je še pričakovati ...ških protinapadov. Z okupa... ...teh gričev so Angleži izvršili ...o stragično operacijo: oropali ...Nemce zadnje poveljujoče na... ...pozicije, ki je branila od ...seca oktobra 1914. Angležem ...v Lille in izpostavljala Ypres ...dve leti milosti in nemilosti ...leških topov. Poleg gričevja ...krog Bapaume, pogorja Vimy ...planine Monchy so hribi nao... ...g Messinesa najvažnejša pozi..., ki so jih pridobili Angleži v ...njih treh mesecih. Prehod teh ...icij v angleško posest je mate...alno izpremenil militaristični ...ožaj na zapadni fronti. Nem... ...še ostane takozvana Siegfrie...a črta z wotansko vejo in ...ogobrojnimi pritiklinami za... ...nih sistemov. Zavezniki so v ...m letu pokazali, da nemška ...itaristična sila ni nepremagljiv... in edino vprašanje je, koliko ...a bo še vzelo.

...Pariz, 11. jun. — Vojni urad ...ja o artiljerijskih akcijah in ...ovnih napadih na pogorju ...emin-des-Damesa, ki so bili od... ...na vsi črti. V ostalem je po... ...aj na francoski fronti neizpre...njen.

...Berlin via London, 11. jun. — ...ško poročilo.) Na vseh krajih ...adne fronte, vštevši okoliš Wy...hete, se ni zgodilo nič posseb...a.

...opniški boji na Primorskem.

...im, 11. jun. — Bojevanje na ...fronti je bilo včeraj omejeno ...topniške akcije. Naš artilje... ...i ogenj je bil efektivno na... ...jen na sovražne pozicije v do... ...ma Adiže in Terragnole na ...olskem in ob cesti Sv. Lucija-...ovan na Goriškem. Italijan... ...ogledne partije na Krasu so ...e deset mož.

Balkanska fronta.

...Pariz, 11. jun. — Na desnem ...gu Vardarja in srbski fronti ...bili včeraj precej ostri artilje... ...ki boji. Avijatiki so bili de... ...ni na obeh straneh in na itali...kem delu fronte so bili ljuti ...ni spopadi. Britiški letalci so ...bardirali Cevjah, severoza... ...no od Seresa.

...Sofija via London, 11. jun. — ...ražna artiljerija je bila včeraj ...ivna ob reki Černi in na Do...polju. Zračni spopadi so se do...ili na več krajih fronte. Več ...ražnih bojnih ladij je bombar...alo mesto in okolico Kavale (na ...li Egejskega morja v severno...ni Grški) in obrežje blizo Sa...bana (pri reki Mesta iztočno ...Kavale).

...azne iz inozemstva.

...ški vojni veščak svari Nemce pred Ameriko.

...Berlin via Amsterdam. — Stot... ...Persius, eden prvih navalnih ...ikov v Nemčiji, piše v "Tage...ttu", da tisti, ki se norčujejo ...meriške armade, so ravno ti... ...ki so pred vstopom Amerike v ...no vedno rekli, da so Wilsonova ...note sam bluff in da ne bo A...rika nikdar v vojni. Dalje pra... ...Persius, da je Amerika zdaj v ...em štadiju, kot je bila Ang...ija v začetku vojne, kar se tiče mi...istične moči. Danes je Angli...ka kolosalna sila, kateri se Nemci ...ne posmehujejo in jutri bo ...erika ravno to. Nemčija ima ...j edino priložnost, — piše ome...eni kritik — da izvojuje zmago ...l, dokler še nima Amerika spo...ne armade.

...otres je zahteval 50 žrtev.

...Panama City, Panam. — Izbruh ...jenika in potres v SanSalva...ju je zahteval petdeset človeš... ...h življenj zadnji četrtek, kakor ...glasi najnovejše poročilo. V ...stu San Salvador ni bil nihče ...mrtev, toda veliko je ranjenih. Materijelna škoda je seveda ve...lika.

Finci groze z generalno stavko.

Stockholm. — Iz Helsingforsa poročajo, da so finski socialisti zagrozili svojim poslancem v parlamentu, da uprizore generalni štrajk, ako zbornica takoj ne vzakoni osemurnega delavnika in splošne volilne pravice za občine.

Demonstracija za splošno volilno pravico na Ogrskem.

Amsterdam. — Telegram iz Budapešte javlja, da je v petek marširalo 100,000 oseb pred mestno hišo in poslanec Vasconyi je v imenu demonstrantov izročil županu spomenico za splošno volilno pravico z zahtevo, da jo izroči novemu ministrskemu predsedniku, grofu Esterhaziju. Župan je včeraj oddal spomenico.

Ameriški mornarji proti odhodu socialistov v Stockholm.

London. — Unija mornarjev in kurjačev na ladjah je pred kratkim sklenila, da ne bo vozila delegatov za mirovno konferenco v Stockholm, če prav jim je vlada dala potne liste. Delegata Frederick W. Jowett, predsednik neodvisne delavske stranke in James Ramsey McDonald, predsedatelj delavske stranke — oba sta poslanca v parlamentu — sta hotela včeraj odpotovati s parnikom, toda kapitan Trupper ju je na zahtevo mornarske unije aretiral in pridržal na obrežju. Delegatoma je bilo dovoljeno od vlade, da se udeležita kongresa, katerega sklicujejo ruski socialisti.

Stockholm. — Ko so tukajšnji delegatje socialističnih strank zvedeli za sklep angleške mornarske unije, so bili presenečeni. Neki nemški delegat Scheidemanove skupine je dejal, da bodo poslali nemško submarinko po delegate na Angleško, ako mornarji ne odstopijo od svojega bojkota.

Kitajski rebeli zahtevajo razpust parlamenta.

Peking. — General Čangsun, bivši militaristični guverner v provinciji Anhvel, kateri vodi rebelne armade, je dospel z več tisoč vojaki v Peking in izročil vladi ultimatum, da mora biti parlament razpuščen v 48 urah.

Balfour doma.

London. — Arthur Balfour, angleški ministre za zunanje zadeve, ki je načeloval britiški komisiji v Ameriki, se je vrnil zadnje dni domov brez vsake nezgode.

Joffre bo poročal o Ameriki.

Pariz. — Ta teden se vrši tajna seja francoskega parlamenta, na kateri bosta maršal Joffre in Rene Viviani poročala, kaj sta dosegla s svojo misijo v Združenih državah.

Italijani so okupirali Janino.

London. — Italijani so zasedli grško mesto Janino, ki se nahaja trideset milj iztočno od albanske meje. Reuter javlja iz Aten, da bo kraljeva vlada na Grškem vložila protest pri ententi zaradi okupacije tega mesta.

Mehika je odpoklicala poslanika v Berlinu.

Mexico City. — Mehiška vlada je odpoklicala svojega poslanika v Nemčiji, drja. Almarez Harrisa. Državni department še ni obelodanik vzroka tega odpoklica, javlja pa, da s tem niso nič prizadete diplomatične vezi med Mehiko in Nemčijo.

Kriza na Španskem.

Madrid. — Predsednik senatne zbornice Groizard je izjavil včeraj, da take politične krize ni bilo več štirideset let na Španskem, kakor je ravno zdaj. Gre za vprašanje, kakšno stališče naj Španija zavzame napram Nemčiji, katera nadaljuje s potapljanjem španskih ladij kljub vsem obljubam in protestom španske vlade. Kakor se čuje, bo kralj Alfonzo ponudil sestavo kabineta bivšemu ministrskemu predsedniku Eduardu Datu, vodji konservativcev.

Argentinci zahtevajo prelom z Nemčijo.

Buenos Aires. — Kljub temu, da se vlada argentinske republike upira z vsemi štirimi vojni, je pritisk za vojno od strani ljudstva vedno večji. Torpediranje argentinskega parnika "Oriana" zadnji teden je bilo končna iskra, ki je užgala protinemški sentiment. V nedeljo zvečer so se vršile tukaj velike demonstracije za vojno. Ministrstvo bo vsekakor resignralo.

Nemški general ujet.

Pariz. — Iz Halzebroucka, severna Francija, poročajo, da je bil pri zadnjem angleškem napadu v Belgiji ujet tudi nemški general.

Vesti iz Rusije.

Petrograd, 11. jun. — Žena vojnega ministra Kerenskija se je vpisala v ženski polk, ki že šteje 800 vojačič. Ženske so pripravljene iti v boj na fronto.

Včerajšnjemu poročilu o brezžični brzojavki nemškega generala, ki je ponudil Rusom premirje v svrho tajnega mirovnega pogajanja, a delavski in vojaški svet je ponudbo odbil, dodajajo danes, da je ponudbo spremljala tudi grožnja nemškega generala, da bodo Nemci začeli z ofenzivo, ako Rusi v primernem času ne sprejmejo ponudbe.

Kongres kmetov je v soboto sprejel resolucijo, v kateri se izreka za ustanovitev ruske federativne republike na demokratski podlagi.

Včeraj so vsi jutranji listi v Petrogradu obelodanili Wilsonovo noto brez komentarja, izvzemši "Novoje Vremja", ki pravi, da bi morala nota priti v roke vsakemu ruskemu vojaku, delavcu in kmetu.

Vesti iz Avstrije.

Madžarska svoboda. — (Edinost, 7. aprila) — "Omenili smo že, da je policija na Reki postala državna in povdarili smo, da je postala madžarska.

Oni policaji, ki hočejo ostati v drž. službi, morajo dati svojim imenom madžarsko obliko. A ti reški policaji so bili in so — Hrvati, hrvatske sirote. Dosedaj jih je tlačil in jim kvaril njih imena italijanski režim, odsedaj naprej pa jih bo madžarski. Gorka lekcija za reške Italijane. Kdor noče biti pravičen napram drugim, temu stori tretji krivico. V hrvatski sabor niso hoteli, dasi imajo do tega pravico po zakonu in zato jim po nagodbi vedno bolj prihajajo v hišo — Madžari. Toda za nas ni to nikako zadovoljstvo, ko mora hrvatski narod plačati račun za italijanske gluposti na hrvatski zemlji. In ona madžarska gospoda v peštanskem saboru je še toliko predrzna, da se upa proslavljati svobodo v — Rusiji. Ali ni vrhunec drznosti v besedah Pester-Lloyda, s katerimi proslavlja zmago v Rusiji: "Iz ogrskega državnega zbora odmeva svoboda k svobodi, ki zahteva mir ljudem, da preneha zlo, katero naj bi služilo osvajalnim težnjam." Narodi na Ogrskem, kakor tudi reški "corpus separatum" bi mogli zapeti svojo pesem o svobodi, ki odmeva iz ogrskega zbora."

Avstrijsko naziranje o avtonomiji. — (Edinost, 15. aprila). — Poluradni list "Fremdenblatt" se je mučil te dni s težko nalogo. Moral se je klanjati nemškim zahtevam — da se osnuje organizacija po okrožjih na Češkem — v istem hipu pa jih je moral prepričevati, da nimajo prav. Ako bi se tudi vresničile nemške zahteve na Češkem, kjer so Nemci v manjšini — bi bilo to pouluradnemu listu po volji. Kakor hitro bi se morala slična ureditev izvršiti tudi na jugu države, na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, nu ta stvar ni več po volji. —

Slovenski kraji Štajerske, Koroške, Istre in Primorja bi se združili s Kranjsko, in s tem zaprli pot nemškemu vplivu na Jadran. Pa tudi ta vpliv je po vsem legitimen za situacijo in gospodarski položaj Nemcev v Avstriji. Fremdenblatt je pa vseeno toliko oprezen, da izjavlja, da se noče dotikati slovenskih narodnih pravic.

Take stvari so njčeve. Poznamo jih in tudi njihovo vrednost. Vsled tega tudi ostajamo pri tem: aut — aut. Ali naj spoštujemo princip deželnih avtonomij, tako na severu, kakor tudi na jugu države ali naj se pa vresniči princip deželnih avtonomij tako na severu kakor tudi na jugu in to brez ozira na to, kakšna pota zahteva nemški legitimni vpliv. Naj velja dogma, katero pripoveduje sam Fremdenblatt: Država naj uredi svoje zakone tako, kakor to zahteva njen organizem, da bo podobna onemu filozofu, ki pozna samo one oblike življenja, ki so v njegovi knjigi. Nemški nacijonalisti pa imajo svojo knjigo, ki priznava samo njemu pravice. —

Proti germanizaciji Trsta. — (Slovenec, 10. aprila). Koroški Nemci, z narodnima poslancema, Dobernigom in dr. Angerjem na čelu so izjavili svetu, da mora postati naša jadranska obal, naš Trst, "nemški ostrog." Vsled tega zahtevajo v prvi vrsti za Trst mornariško akademijo z nemškim učnim jezikom. Dunajski župan Dr. Weiskirchner bo ta predlog stavil 13. aprila mestnemu svetu, da naj odobri ustanove in druge gospodarske podpore, da se tako vresniči ta načrt. Vsled tega je treba, da bode naše narodno, kulturno gospodarsko delovanje osredotočeno proti naši najvažnejši točki proti Trstu.

Kakor tudi pozdravljamo osnovanje nove domače parobrodske delniške družbe "Oceania," vendar pa želimo koncentracijo našega narodnega kapitala v Trstu, na našem Primorju. Predpogoj za to našo poljedelsko in trgovsko organizacijo je višja trgovska in mornariška šola v Trstu, toda ne z nemškim učnim jezikom, temveč z jezikom primorskega prebivalstva, ki je slovensko in hrvatsko. —

Zemljišča so se podražila. — (Slovenec, 21. aprila.) — "Cena za zemljišča je na Ogrskem zelo poskočila. Za en oral polja se plača tam, kakor poroča Ogrska agrarna korespondenca po 600 kron. Tudi pri nas na Slovenskem zahtevajo posamezniki za en oral zemlje 400 kron."

V NAJEM SE ODDA

stanovanje 5 sob za $8.00 na mesec na 1617 Fisk Street, Chicago, Ill. Oglasite se osebno pri lastniku Louis Langerju na 2856 South Turner Ave. (Jun. 12.-13.)

BREZPLAČNO ČAJ NA POSKUŠNJO.

Pišite nam še danes po zavitek čaja na poskušnjo brezplačno. — Mollingerjev sloviti zeliščni čaj, ta izvanredna zdarvniška iznajdba je zelo hvalen od ljudi, ki vživajo to zdravilo in jim je pomoglo pri zdravju.

Za zaprtnico, trganje, nečisto kri, bolno in nervozno glavo, kašelj in prehlajenje, bledavost, onemoglost, za slabo prebavo, želodčne nerednosti, jetra, obisti, vranične bolesti je to eno zelo dobro sredstvo, sploh skoro ni zdravila, ki bi se dalo primerjati s temi 15 različnimi zeliščnimi sredstvi narejenim po Mollingerju, SLOVITI ČAJ.

Pošljite nam vaše ime in naslov po poštni dopisnici in mi vam takoj odpošljemo brezplačno mali zavoj za poskušnjo, da lahko poskusite predno boste kupili. Mi vam pošljemo prosto tudi knjigo o življenju Mollingerja, katero bi morali imeti v vaši hiši. Naslovite vse na:

MOLLINGER MEDICINE CO.
—Mollinger Bldg.—
24 East Park Way (N. S.)
PITTSBURGH, PENNA.

POZOR ROJAKI!

Naznanjam rojakom, da sem odprl trgovino s mešanim blagom in se priporočam za obilen obisk. — Vsakemu bom hvaležno postregel po zmerni ceni.

ANTON ŽORNIK,
HERMINIE, PA

KADITE TILLMAN CIGARE.
Unisko izdelane
Ibykus Cigare 10c
S. N. P. J. Cigare 10c
Tillman Cigar Co.
AURORA, MINN.

ROBERT W. LAYER
ARCHITECT
118 N. La Salle St., Chicago,
ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovencem za izdelovanje stavbinskih načrtov.
Tel. Franklin 5501
TEL. NA DOMU AUSTIN 35003

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4068 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Cannonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rockspring, „Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 811—95th Ave., New Duluth, Minn.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Cannonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 811 — 95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespodenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu navedeno ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

MI ŽELIMO

obvestiti vse naše brate rudarje, da smo letos že trikrat povišali plačo.

Iz razloga, da bomo lahko zadostili našim velikim naročilom premoga, smo si ustanovili brezplačni urad za pridobivanje premogarjev in sicer na **4 Grant St., Pittsburgh, Pa.** Vodja te posredovalnice za delo je **Slovenec,** kateri vam bode dal vsa pojasnilo o naših premogorovih.

Premog v naših rudnikih je visok od 4½ do 9 čevljev. Osemurno delo in prosta vožnja na železnici. Pridite ali pa pišite na:

THE NEW RIVER COLLIERIES COMPANY
Employment oddelek
4 Grant St. Pittsburgh, Pa.

POTREBUJEMO — 500 RUDARJEV —

za **Harwick rov,** pri **Cheswick, Pa.,** le 14 milj od mesta Pittsburgh. Lahko greste peš iz New Kensingtona. Pouličena železnica vozi iz Pittsburgha. Veliko hiš je že sezidanih. Prostorza zabave zgrade kmalu. **Unijska majna. Nobenih delavskih zaprek. Dober delavec zasluži $7 do $8 na dan. Unijska plača.** Nov šaft (rov) delajo, v katerem dobi še drugih 500 rudarjev delo. **Pridite takoj, ali pa nam pišite.**

Equitable Coke Co.,
Cheswick, Pa.

Želodec se mu je prevstrolil.

H. H. Von Schlick, izdelovatelju Bolarskega Krvnega Čaja, kateri je v stalni zvezi s stotine tisoči bolehnimi ljudmi, prejema vedno zahvalna pisma od onih, ki jim je Bolgarski Krvni Čaj pomagal.

Rojak Tom Koseak, 1242 Manning Ave., Youngstown, Ohio, je pisal sledeče:

"Rekel je: 20 let sem trpel vsled želodčne bolezni in veliko sem denarja potrošil za različna uzdravila, ali niti eden mi ni toliko pomagal kot Bolgarski Krvni Čaj. Želodec mi je kakor prevstrojen in moj organizem se ne pokvarja več tako lahko."

Veliki zavoj Bolgarskega Krvnega Čaja, ki zadostuje za 5 mesecev pošljemo za 1 dolar, 6 zavojev za 5 dolarjev na vse kraje v Ameriki. **Marvel Products Co., 8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.**

Opomba: Ako želite zavarovati vaško pošiljatev pošljite deset centov več.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
538 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specialist v Pittsburghu, ki ima 26 letno prak. se v zdravljenju tajnih moških bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravi z elektrovitom 606, ki ga je izumel dr. prof. Ehrlich. Če imate mozolje ali madeže po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kostih, prišite in izčistili vam bo kri. Ne čakajte, ker ta bolezen se zaleze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodenem odtoku zdravim po ograjšani metodi. Kakor hitro opazite, da vam poneha moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam jo bom zopet povrnil.

Sedanje gori, bi vedi in mehurja, odpravim v kratkem času. Hydrocele ali vodno bilo odstranim v 30 urah in stane brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in krvo in vlažik tudi pri spuščanju vode, odstranim s gotovostjo.

Reumatizem, trganje, bolečine, otrplino, srbečino, ščrofule in druge hudo bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi odstranim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 2. ure zvečer. — Ob nedeljah po do dveh popoldne.

S pošto na delam. — Pridite osebno. —

Ne pomešite ime in številke!

Zdravim samo moške osebe.

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.
IMA KAPITALA IN REZERVE $100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi pošiljamo denar vašim prijateljem v staro domovino po najnižjih cenah.
Plačujemo 4 odstotne obresti na hranilne vloge.
MOČNA, KONZERVATIVNA IN NAPREDNA INSTITUCIJA.

GOSPOD MIRODOLSKI.

Spisal Josip Stritar.

(Nadaljevanje)

Južina je bila napravljena na vrtu. Nekoliko pod gradom je bil prijeten prostor, z belim peskom posut, z visokim drevjem in gostim grmovjem obdan, samo večerni strani prost, tako da se je lepo videlo po vsej dolini. Vse je bilo že pripravljeno: miza z belim, tankim prtom pogrnena, in na nji se je lesketala draga posoda. Ali družbe še ni bilo; zastonj se je ozirala zala hišina na vse strani, ali še ne pride gospoda? Kriv tega odlašanja je bil Radovan. Bil je sicer pameten mož, a imel je tudi svoje človeške slabosti. Ni se sicer ponašal s svojo učenostjo, v družbi ni razkladal svojih modrosti; z gospemi ni govoril o Pelazgih, Etruskih, Obrih in Bizjakih; ni jim bistroumno razlagal, kaj so bili foretes in sanati, in kar je druge take in enake učence navlake. Te slabosti, ki ni tako nenavadna pri učenjakih, ni imel Radovan; a ponašal se je rad s svojim ribištvom. Imel se je za strašnega ribolovca. Rad je govoril v družbi o tej spretnosti svoji, katera se mu je zdela, kakor je bilo videti, silno imenitna. Ni se hvalil s svojo srečo pri ženskih, kakor se tako radi hvalijo ljubeznjivi mladeniči, ki nabadajo in nabirajo nesrečna ženska srca, kakor pastirji prve rudeče jagode na obeljeno brezovo šibico spomladi.

Ali pri ribah je imel res posebno srečo, ako se mu je smelo vse verjeti, kar je pravil. Radi bi, da bi naši bralci číslali in spoštovali našega mladega prijatelja; prav neprijetno nam je, da jim morebiti zbudimo kak dvom o njegovi resničnosti; a naša nam je prva. Za to jim ne smemo prikrivati njegovih napak, naj si bodo majhne ali velike. Po njegovih besedah je bila ribolovska sreča njegova res nenavadna. Ni bilo tako plitvega, kalnega potoka, ni bilo skoraj luže, da bi ne bil on vjel ribe v nji s svojim trnkom. In kake ribe! Pedi, komolca dolge, nič ga ni motilo, če so se mu norčevali neverni poslušalci, da bi mu ne bilo treba stezati roke; prst bi bil dovolj, kazalec ali pa celo mazinec! — In same postrvi! če tudi so se mu posmehovali, da ima beljuge za postrvi.

Pod grajskim gričem je tekel bister potok, ne širok ne globok; vendar je bilo mogoče, da je kje kakova postrv v njem. Radovan se je bil zavezal, da hoče naloviti toliko rib, da se jih nasiti vsa družba; in gospa Jarinova je bila obljubila, da jih sama napravi, tako dobro, kakor bodo vredne. Napotijo se torej vsi k potoku; Radovan lovit, gospa, Mirodolski, Zora in Breda pa gledat. Trnek je imel ribič vedno pri sebi, drugo orodje se je lahko dobilo. Gledat, pravimo, so šli drugi, ne samo gledat; ženskim odkaže Radovan svoje delo, da naj mu love za vado kobilice po polji; samo gospod Mirodolski je smel sedeti nad potokom ter gledati, križem roke držeč, ali kakor mu drago. Mnogo posla so imele uboge ženske; ribič je potreboval danes strašno vade! Zamolčati ne smemo, da je bila gospa najmanj spretna in ročna pri lovu; smelo bi se morebiti celo reči, da je bila malo nerodna, ako bi ne bila nespodobna ta beseda pri taki gospe. Menda so se ji s konca nekoliko studile lahkonoge skakalke, ki imajo grdo navado, da vjete rade z rujavim sokom onesnažijo roko. Mogoče tudi, da mestna gospa s konca še prav poznala ni kobilic. Tako sodimo po tem, ker je večkrat, ko je kaj vjela, nesla Bredi pokazat, in vselej se je čul glasen smeh. S časoma je šlo bolje, človek se vsega privadi, samo volje je treba in truda. In trudila se je pridno ponosna grajska gospa. Kolikokrat je skočila zastonj, zastonj urno zagrabila v travo z roko! Pridne so bile vse tri lovke, a najročnejša je bila Breda, ni si mogel kaj ribič, da bi je ne pohvalil; in dobiti od njega pohvale, to ni bilo lahko, za to je pa bila tolikanj več vredna.

Pridno so mu znašale kobilice: gospa po eno, Zora in Breda po več; vendar vedno še premalo! Mnogo jim jih je ušlo pri izročevanji in prejemanji, zlasti gospe, a nikoli ni hotela biti ona kriva; dolžila je njega, on pa njo; tako da je bil veden prepir kar je močno razveseljevalo gospoda Mirodolskega ki se je lahko smijal brez opravka sedeč na parobku. Vendar ne čisto brez opravka; štel je, kolikokrat se je katera pripognila, da bi vedel, koliko je vjetih kobilic, a število pripogibov se ni hotelo ni ali prav vjemati s številom vjetnikov česar ni nikakor prikrival pridnim lovkam, kakor bi se bilo spodobilo; tudi hudoben je znal biti časi gospod Mirodolski.

"Gospa, vi štiriindvajsetkrat — žlvali šestero; Zora! ti petintridesetkrat — živali sestnajstero; Breda sedemindvajsetkrat — živali petindvajsetero. Kobilica za kobilico, hop, hop! to je veselje!" —

Tako jih je dražil dobrodušni gospod.

Ali gospa tudi ni mirovala:

"Šest in šestnajst je dvaindvajset; dvaindvajset in petindvajset — koliko je to? Sedeminštirideset, če sem prav seštela? Kaj pravite, gospod ribič?"

"In tiste, ki so vam ušle?"

"Meni?"

"Vam in onima dvema?"

"Torej kar jih je pobegnilo Zori in Bredi, meni in — vam, gospod Radovan: recimo sedmero; več jih ni. Torej štirideset kobilic nataknenih. Na vsako se vjame ena riba, kaj ne, gospod ribič? ali tudi dve, če ima človek srečo; ne, gospod Radovan! kaj pravite? Jaz ne umejen vašega rokodelstva!"

"Petnajst če ima človek srečo; a kako bi, ker ni miru?"

"Recimo torej; na vsako eno. Torej štirideset jih že imamo, dovolj jih bo; poglejmo!"

In gospa gre ter se pripogne nad posodo poleg Radovana.

"Kako je to? gospod Radovan! Kam pa devate, kar vjamete? Tu vidim samo — ena, dve, tri, samo troje jih gomaza po vodi in kratke so in drobne kakor pijavke! Ali so to postrvi? jaz jih ne poznam, samo učila sem se nekedaj, če se ne motim, da imajo postrvi rudeče pike ob straneh, tu in videti nič pik poglejte, gospod Radovan!"

"Postrvi ali ne postrvi; dobre ribice so, gospo; samo treba, da jih človek pripraviti zna!"

"Takih res nisem še pripravljala; to so ribice za igračo v steklenici na oknu, ne za kuhinjo, gospod Radovan!"

"Drobne ribe, dobre ribe!"

"Torej tri vsega skupaj, pa še te ne postrvi! Kako je vendar to, gospod Radovan? Kaj niste rekli, da postrvi žive v bistrih potokih; potok je vendar dovolj bister, živanka bi se mu videla na dnu, in vi ste tako sloveč ribič, kakor smo že tolikokrat slišali; menim, ako kje kaka postrv tiči v tem potoku od izvira do iztoka, čudno bi bilo, da bi se ne obrnila proti vam takoj, ko začuti, da prežite tu s svojo dolgo palico že iz samega vsmiljenja!"

"Da bi bil le sam; ali ženske niso za drugo na svetu, kakor da motijo in dražijo človeka."

"Čujete-li, gospodična Zora! kako govori vaš ljubeznjivi ženin? Kaj bo še pozneje? Jaz bi se premislila, ako bi bila na vašem mestu; še je čas! Pomnili bodete še kedaj, da sem vas svarila, ali tedaj bo prepozno!"

"Nič se ne bojte, gospa! Ni tako hudoben, ne, kakor se dela; nič ne de, če kedaj malo zagrmi nad-me, kadar bom zaslužila."

"Zaslužili boste kedaj?"

"Bog ve!" — —

"Glejte! ravno zdaj bi bila ena prijela, ko bi bilo le malo bolj mirno; saj ni čuti grmečega Boga!"

"Za zdaj bodi dovolj, gospod Radovan! Vi ste storili svojo dolžnost; kaj se more, če nočejo ribe? Čujte, šest bije ura; vzemimo kar imamo, za vas bo dovolj, gospod Radovan; mi pa si bomo morali danes s čim drugim pomagati. Pojmo, gospoda!"

Tako so se šalili; tako so ribe in kobilice lovili. Gospa Jarinova je bila danes dobre volje, da je ni še nikoli nihče videl tako. A Radovan je imel danes nesrečen dan. Kedo ni že sam izkusil, da ravno takrat, kadar bi se rad izkazal pred svetom, zlasti pred ženskim, ravno takrat mu gre vse na robe! Nesrečni ribič se je izgovarjal na vse strani; zdaj mu je bil trnek prevelik, zdaj premajhen; tudi kobilice mu niso bile nikoli prav, zdaj predrobne, zdaj predebele. Najbolj pa je dolžil žensko radovednost; in to dolženje je bilo morebiti še najbolj pravično. Kakor hitro je začela kimati dolga šibka palica ribičeva, da si je mislil; zdaj le bo! hitro je pritekla gledat zdaj gospa, zdaj Zora — in oplašena se je obrnila riba, izpustivši vado in ostri trnek. Res, nesrečen dan je imel danes Radovan; vendar upamo si reči, da se bode morebiti še v poznih letih z veseljem spominjal lepega dneva.

Bogata gospoda, ki prebiva po mestih v visokih palačah, ima navado, da razveseljuje z godbo in petjem povabljene goste pri pojedini; saj se tudi živinica na paši še enkrat tako veselo pase, ko prepeva pastir ali piska na piščalko. Tudi gospe Jarinove gosti niso pogrešali pri južini pevcev in godcev. Po drevju in po grmovju so peli in gostoleli ptiči, da je bilo veselje; vsak po svoje, na drobno in na debelo, in vendar je bilo tako prijetno, tako sladko soglasje! Zamaknena je umolknila prijazna govorica, ki se je prej skoraj tako veselo glasila, kakor ptičje petje po vrtu.

"Vse, kar je res," izpregovori gospod Mirodolski, "vse, kar je res, gospa! pevce imate izurjene in lepo ubrane; tudi naši niso boljši; in vendar si domišljujem, da slujejo nekoliko po vsem Tihem dolu, kar ni najmanji moj ponos."

"Morebiti je pa nekoliko vaših vmes; po pravici moram reči, da moje uho ne loči ptičjega petja; meni se glasi vse enako."

"Že mogoče, že mogoče! Res nekateri glasovi se mi zde prav znani. To ni lepo, gospa soseda, da izvajate in izvabljate ptiče svojemu sosedu, ki vam ni nikoli žalega storil. O, velika je moč ženske lepote; vsaka živa stvar se ji klanja!"

Gospa Jerinova se mu prikloni rekoč:

"Od kedaj ste tako ljubeznjivi, gospod Mirodolski? Gola zavist vas dela ljubeznjivega, gospod; a taka prisiljena ljubeznjivost nima veljave pri nas. Ne bodite tako samopašni, gospod; privoščite tudi komu drugemu kaj dobrega, zakaj ne tudi sosedi! Po krivem me dolžite; če se je res pridružil kateri izmed vaših mojim ptičem, bodite prepričani, da te žalostne prikazni vam nisem jaz kriva. Za vami so prišli; saj govore ljudje, da hodijo za vami kakor kokoši za gospodinjo; Bog ve, kaj delate z njimi; jaz ne umejem takih čudodelnih skrivnosti. Z vami so prišli, z vami se vrnejo zopet v Mirni dol. Ako bi letali res ptiči, kakor pravite, za žensko lepoto; bodite prepričani, gospod sosed, ne bilo bi jim treba iskati je drugod; nobeden bi se vam ne genil z Mirnega dola."

Na te besede ki jih je govorila gospa Jarinova z nepopisno ljubeznjivostjo, se Breda glasno zasmeje; prijetno se je razlegal njen smeh, kakor kukavice glas po zelenem bukovju spomladi! Zora zarudi in temna trepalnica ji oseneči lepo bistro oko, kakor ko za trenotje oblak zakrije zlato solnce na jasnem nebu. Čutila je, da se je ozrlo vanjo Radovanovo oko. Moder mož je bil gospod Mirodolski, kolikr je moči človeku modremu biti na svetu, vendar ne govorili bi resnice, ako bi trdili, da so mu bile neprijetne gospe Jarinove besede. Z veseljem, ne brez ponosa, je gledal lepi hčerki svoji; rekel ni besede, a srečni pogled njegov je jasno govoril: Prav pravite, gospa soseda; brez lepote nismo v Mirnem dolu.

In tako je bilo veselo vse omizje.

(Dalje prihodnjič.)

Boj Otakarja II. z Rudolfom I.

Spisal Fr. Šuklje.

(Konec.)

Upar, katerega so prezgodaj napravili Otakarjevi privrženci na Dunaju in v severni Avstriji, razjasnil je brezskrbnemu Rudolfu nevarno stanje. Takoj je izkušal zbirati svojo vojsko; vendar sta mu zdatno pomoč privedla le grof Majnhart tirolski in nadvladika solnograški, od vseh drugih nemških knezov pa sta mu prihitela edina grajski knez (burggraf) Friderik Hohenzolerski in Henrik, vladika bazelski. Na srečo mu je ogrski kralj Ladislav, srdit nasprotnik češkega kralja in češkega imena na pomoč poslal dobro oboroženo vojsko, kateri zgodovinarji različno cenijo, od 15.000 do 56.000 mož.

M. 27. junija 1278. se je poslovil Otakar od žene in otrok, ter zapustil zlato Prago; kakor da bi ljudstvo slutilo, da ne bode nikdar več videlo preljubega vladarja, spremilo ga je v procesiji, na čelu duhovščina, iz mesta, voščilo mu srečno pot, ter glasno plakalo. V Bernu se je zbirala vojska; potem je avgusta meseca Otakar avstrijsko mejo prestopil in z glavno vojsko po moravski ravnini se pomikal, med tem ko je druga četa proti Kremsu krenila. Že 24. avgusta sta si stala sovražna vladarja tako blizo, da od ene vojske do druge ni bilo več nego ena milja. 25. avg. ste zavzeli obe vojski pri Doernkrutu na moravskem polju bojne pozicije.

Oziromo se sedaj nekoliko na osebnost znamenitih borilcev Rudolfa in Otakarja v prevažnem trenotku, ko sta nameravala rešiti vprašanje, ali bode za naprej nemški ali slovenski upliv vladal po prostornih deželah med Dunavom in jadranskim morjem, katere ločijo zapadno in vzhodno življenje. Priznavati moramo, da sta po izvrstnih svojih lastnostih oba borilca vredna bila, gospodariti velikim državam. Rudolf je imel takrat 60 let. Bil je mož previsoke rasti (meril je blizo sedem čevljev), suh in koščen; malo plavih las mu je pokrivalo teme, nos mu je bil orlovski, pogled oster, obrazni potezi fini. Prijazen in šaljiv v pogovoru, prost v svojem vedenju, trezen in zmeren (nosil je dostikrat celo zakrpano obleko) utisnil se je tako spominu svojega naroda, da se je veliko število pravljic o njem ohranilo. Da je bil izboren vojak, to pričati zlasti njegovi vojski zoper Otakarja; bil je pa tudi izreden diplomat, praktičen mož, realist brez vsakih domišlij, ogibal se je skrbno visokosegajočih namer prejšnjih cesarjev, posebno Hohenstaufov, ter je v prvi vrsti za svojo rodbino skrbel.

Češki Otakar pa je štel tedaj okolo 48 let; popisujejo ga nam kot moža bolj majhne pa krepke rasti, črnikastega obraza in posebno močnih širokih prsi. Osebno hrabar v boju, da mu ni bilo enakega, pobožen, dasiravno po srednjeveški šegi, omikan v vedenju in veselega srca, izboren govornik in odličen državnik, je bil izgled viteškega življenja, kralj od nog do glave, zatiranim in ubogim zavetje, prevzetnim in nesramnim strah!

Pred odločilno bitko še je bil Otakar od poštenih mož iz nasprotnega taborja posvarjen, da ga mislijo nekateri plemenitniki z nova izdati. Zbral je tedaj na večer pred bojem vse paveljnike, stopil med nje, ter govoril jim ginljive, do srca segajoče besede: da se mu je poročalo, da so tudi med njimi še izdajalci. On sicer ne veruje tega, ali če bi kdo kaj tako zlobnega nameraval, naj raje pred njega stopi, ter se takoj nad njim maščuje. Kajti bolje bode, da danes sam kralj smrt stori, nego da bi drugi dan več tisoč hrabrih mož palo kot žrtve izdajalcev!

Ko je potem napočil osodepolni 26. avgust — bilo je v petek na dan sv. Rufa — uvrstil je češki kralj svoje na boj pripravljene čete, ter jih na šest oddelkov razdelil. On sam, z najboljšimi vojaki, težko oboroženimi češkimi oklepniki, postavil se je v sredino, moravskemu glavarju Miloti Dedickemu je izročil poslednjo vojsko. Na iskrem konji je jahal od vrste do vrste, ter s živo besedo zbujal vojakom srčnost in pogum. Bojni klic je bil Čehom in njih zaveznikom "Budejovice, Praga" in iz tisočerih grl se je razlegala stara sveta češka pesem: "Hospodine, pomiluj!" Tudi Rudolf postavi svojo vojsko; levo krilo izroči zvestemu Frideriku hohenzolerskemu, v sredino postavi Madžare, sam zapoveduje desnemu krilu, Ulrika Kapelerja pa naredi za poveljnika poslednje vojske. Bojni klic se je pri Rudolfovih vojakih glasil: "Kristus" in "Roemisch reich alle tag;" Nemci popevajo: "Sant Marey, mutter und maid, all unsere not sei dir gechlaid," vsi pa, celo paganski Kumani, posebno divja svojat, pripno si na prsi znamenje odrešenikovo, beli križ.

Kaj gotovega o broji sovražnih vojak povedati je silno težavno, kajti stari kronisti in moderni zgodovinarji so o tem jako različnih misli. Brž ko ne je imel Otakar kakih 26.000 vojakov, Rudolf ravno toliko, ali nekoliko več; izid vojske je tedaj odvisel le od spretnosti poveljnikov in od hrabrosti in zvestobe vojakov.

Boj se je pričel še le proti 12. uri. Na levem krilu Rudolfovem, kjer je Friderik hohenzolerski bil za poveljnika, zmagovali so takoj Nemci, v sredini pa in na desnem krilu ubrani se Rudolf le z veliko težavo Otakarjevega napada. Kmalu napredujejo Čehi, ter potisnejo Avstrijce nazaj do plitvega "verbovega potoka." Kralj Rudolf sam je v smrtni nevarnosti; nek turiški vitez, ki je pred bojem bil Otakarju obljubil usmrtiti nasprotnika, spozna kralja po nenavadni rasti, napade ga s sulico, ter ga vrže raz konja. Rudolf se zgrudi v potok in bil bi izgubljen, da ga ne brani švicarski vitez Valter Ramswag, ter kralju do drugega konja pomore. Silno utrujeni potisnejo Čehi, katerim po neugodni naključbi solnce ravno v obraz sije, ter jih močno nadleguje, Rudolfovo krilo bolj in bolj nazaj; in le Ulrik Kapeler, kateri v največji sili s svojim krdelom prihiti, ustavi napredujoče Čehe, ter stori, da se na tem mestu boj z novo močjo uname.

Med tem pa, ko je Otakar tako junaško proti Rudolfu se boril, bila je bitva odločena na drugem krilu. Levo češko krilo, premagano od Friderika, spusti se v divji beg, katerega so bile začele bavarske pomočne čete. Bolj in bolj zajamejo Nemci in Madžari, ostalo še krepko češko vojsko.

Vendar ni še nič izgubljenega, da bi le Milota s svojimi še čilimi četami begujočim v pomoč prihitel, ter Nemce od strani prijel. Ali v odločilnem trenotku zapusti ta slovanski Efijalt plemenitega kralja, ter sramotno, brez boja pobegne z bojišča! *)

Sedaj Čehom ni bilo več obstoja! V divjem pogubnem tiru bežijo Otakarjevi vojaki, sovražniki njim za petami dero proti reki Moravi, katera s svojimi mrzlimi valovi zajame še mnogokaterega vrlega sina češke zemlje.

Eden pa ni rešitve iskal v sramotilnem begu — Otakar z malo četo hrabrih tovarišev. Pripoveduje se nam, da je nekoliko let pozneje (l. 1346.) češki kralj Ivan v bitki pri Crecy-u izrekel prelepo besedo: "Varuj nas bog, da bi se kedaj očitalo kakemu češkemu kralju, da je pobegnil iz boja!" Dal se je mož, da si slepec, peljati v najhujšo gnječo borilcev, ter tam je junaško smrt storil, katere je iskal. Tudi Otakar je mislil tako, kakor ta njegov naslednik na češkem prestolu; sredi čete zvestih pristašev, napada sovražnikove čete, kjer so bile najgostejše, da bi vsaj rešil čast, če je bilo že vse drugo izgubljeno! Več sovražnikov je bil že pokončal in nikdo se mu ne upa več blizo; skoro sam — kajti večina tovarišev je bila že pala — bori se kralj tako dolgo, da se na zadnje s konjem vred, težko ranjen, na tla zgrudi. Tako se polastijo nekateri vojaki na pol mrtvega kralja, ter mu odtrgajo čelado z glave. V tem hipu pa prihiti nek avstrijski plemenitnik, Bertold Schenk, kateremu je bil Otakar brata zaradi roparij dal usmrtiti, z nekaterimi tovariši; kralja spoznavši planejo, da bi se maščevali, čez njega, ter ga zapored sedemnajstkrat prebodejo. Še nad mrličem se maščujejo, ter nesramno skrunijo truplo kraljevega junaka.

Takoj, ko je Rudolf čul, da je ujet njegov nasprotnik, ukazal je strogo, naj se hrani življenje njegovo, ter je sam prihitel, da bi ga videl. Bilo je — žalibog! prepozno — zahajajoče solnce je mrtvo, oropano, le s prahom in krvjo pokrito truplo onega kralja, kateri je svoje dni z bogastvom in mogočnostjo bil nad vse druge vladarje. Žalostno ginjen tega prizora je gledal Rudolf premaganega sovražnika. S kraljevo častjo ga je dal peljati na Dunaj, kjer je bil mrlič tri-deset tednov ljudstvu na ogled postavljen, da bi se vsakdo prepričal o istiniti smrti kralja Otakarja. Tudi balzamovati ga je dal na veliko nevoljo dunajskih prebivalcev, kateri so v svoji nevednosti tožili, da se Otakar tako drugič in po nečloveško usmrti.

Padec češkega kralja in tragična smrt njegova je zbudila glasno sočutje po vsej Evropi. Neizmerna bolest je prešinila češki narod, ko se je razširjala novica, da je kralj ubit in z njim vred 12.000 — 14.000 vojakov. Živo nam poročuje bavarski kronist Volkmar, ki se je ravno tedaj v Pragi nahajal, žalost kraljeve rodovine in praških meščanov. Več dni so zvonili neprestano z vsemi zvonovi in po stoterih cerkvah zlate Prage se je trlo ljudstvo, da bi molilo za duše umrlega junaka. Tudi Nemci, naseljeni po Češkem, izražali so glasno svojo žalost o poginu previčnega kralja. — In žaloval ni samo češki narod — celo pri pristeljih njemu povsem sovražnih, beremo slavospeve ubitemu, "kateri je bil lev po pogumu, po plemenitosti orel!" **)

Tak je začetek, tak konec boja med Otakarjem in Rudolfom. Stoletja so minola, od kar sta se pri Duernkrutu merila Premislid in Habsburžan, že davno hrani v materinem naročji zemlje razdrapana borilca. Po široki moravski ravnini, pa tolikokrat gnojeni s plemenito krvjo, mirno orje oratar, ter strmeč gleda, ako po sključju zadene s plugom ob kako čelado ali kako starinsko orožje. Govori mu o nepoznani, pozabljeni dobi, o boji češkega leva in nemškega orla, o ustanovitvi velike avstrijske države. Malo sicer se spominja ljudstvo tega rojstnega dneva habsburške monarhije — tem skrbneje pa se ozira zgodovinar na dogodbe, ki niso samo predrugačile politično stanje 13. stoletja, nego tudi s svojo neizmerno važnostjo mogočno upliva-vale na razvoj zgodovinski do dandanes, ter mejni kamen postavile v politični zgodovini evropskih narodov!

*) O katerem sam papežu piše: "Rex praedictus — fere omnibus derelictus — tamen cedere noluit, sed more et animo giganteo, virtute mirabili se defendit."

**) V kolmarski kroniki, tako rekoč rodbinski kroniki Habsburžanov, beremo prelepo pesen "cantilena de rege Bohemiae" (Kron. Germ. SS. XVII. 241.): "Wafen iemer mere, ez weinet mir ein milt und ere, den kuene uz Behaim heimlat. Dem tode wil ich fluchen. Sol man den kuene nicht suochen. Sol man den kuene nicht suochen und sine gebende hant? Man suochen und sine gebende hant! Man sol den kuene Otakar klagen, ja sol herre got, er ist erlagen. Sin milte sach man nie verzagen, er was ein schilt in sinen tagen uebr alle kristenheit. — Den falwen und den adelar an gueete. Der werde kuene ist tot. Des Beheim kune ist ungelegen, des weinent ougen jemers regen, wer sol der witwen pflegen? Der kuene ist tot recht als ein degen, der nach ere streit!"

*) Zgodovinski viri so glede na Milotino izdajo v nenavadnem soglasju. Gotovo je tedaj le dokaz nemške pristranosti, ako Lorenz (II. 237) vpirajoč se na avtoriteto slabega ogrskega vira o izdaji dvomi; brž ko ne žali Nemca, da je le slovanski izdajica Nemcem do zmage pripomogel!

Njena prva misel. "Moj soprog želi, da mu dam za njegov rojstni dan moje slike in sicer v različnih pozicijah. — Potem je najboljše, da si za vsako pozicijo kupim novo obleko!"

Z malim zadovoljen. *Gospod:* "Ali lahko preživite ženo, gospod Milled?"

Ženin. "Na, moj bog! S to malenkostjo, ki nam jo da vlada na karte, bi še že lahko izhajale!"

Prvo kosilo. Mati: "Torej danes si prvikrat skuhala kosilo, kaj pa je rekel tvoj mož?"

Hči: "Rekel ni nič, ampak takoj po kosilu je šel k svojemu prijatelju, ki je specijalist za želodčne bolezni!"